

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 16 kor. — fill.
Negyedévre . . . 4 — —

Helyben házhoz kordva:

Egész évre . . . 20 kor. — fill.
Negyedévre . . . 5 — —

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 24 kor. — fill.
Negyedévre . . . 6 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség köziratok visszavételére vagy megőrzésére nem vállalozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, szept. 25.

Veteránok.

A hadseregeknek két czafrangja van. Egyik az ujonczok, másik a veteránok. A hadsereg az ujonczokból meríti az erőt, a veteránok a hadseregből a nimbuszt. Ha parádé van, otthon szokás hagyni az ujonczokat, ha háboru van, akkor a veteránokat.

Mikor aztán győzelemmel eldől a csata s a hadsereg hazajön, akkor a veteránok cserfalevelet tűznek a csákójukhoz, kibontják zászlójukat s bandájuk diadaléneket fúv a hazatérőknek. A nép pedig leveszi kalapját és éljenez s az éljenből kijut a veteránoknak is, hiszen ők is voltak katonák s nem tehetnek róla, ha már megrokkant az inuk, nem háboruba való.

Hát ilyen szép a veterán élet.

Hanem aztán ha a veteránok generálisa azt mondaná, hogy az ő hadi terve és vezetése szerint nyerték meg e csatát, ezt tisztelettel nem hinné el senki.

Hiszen láttuk mi a »generálist« sürögölni a harcz idején, hol egyik, hol másik párt mellé huzódva; láttuk a harcz után fel cserfalomhozva bevonulni az ő politikai kávéházai közé, kik megható hűséggel sok év óta költögetik vele azt a harisnyát liberális kóczból, mely sohasem a mi lábunkhoz volt mérve, láttuk ide vonulni, hol igazi generálisnak tartják a veterán vezért, de nem tudom én, nem

szólt már körülötte olyan lelkes banda, csak a nagy dobót verték. Vagy a szusz fogyott el, vagy az instrumentum fals már.

De azért elhittük, hogy a rogyott inak nyerték meg a csatát, hisz ő mondta, ő pedig örült e hitünknek, nekünk pedig nem került semmibe. Kár, hogy a B. H. olyan keservesen belé lött e beszéd közé kétszer.

Milyen semmivé lett egyszerre a beszéd, milyen szürke veterán lett a generális kinézésű öreg urból. Szinte belé zavarodtunk. Hát a mi hősünk csak veterán? Nem nyert ő semmit, nem is kérdeztek tőle semmit?

Hát ilyen szomorú is a veterán élet, ha elfelejti, hogy a veterán generális annyi se katonai szempontból, mint egy aktív baka.

Másképpen szólt a jászberényi kürt. Olyan ember futta, a ki ütni is tud vele, mint néhai gazdája. Ütött is, és ez az ütés kiköszörülte a régi csorbát.

Hogy is szólt itt nálunk a veterán-mars?

Hagyjuk el a sovinizmust, ne bántsuk a szegény jó nemzetiségeket, Bánffy meghalt, tehát vagy semmit róla vagy jót, Széll még él, tehát inkább semmit róla mint rosszat, egyébként nincs másban üdvösség, mint a párturalomban s nincs lehetetlenség csak egy, hogy ő bármily kormányt ne támogasson.

Igy szólt a veterán-mars, csendesesen s míg a hallgatókra ráborult az őszi hangulat, az elmúlás melankóliája, csendesesen

ketyegett tovább a kopott óra, mely már nem üt, jól pedig sohasem mutatott.

De hát nálunk családi ereklje ez az óra, mely után ugyan nem igazodunk, de hát kegyelettel tartjuk régi jó idők emlékéül.

Hogy beszéltek Jászberényben?

Egy politikai karrierjének zenitjén álló, igazi nagy ember, kit megcsodált Páris, kinek tanácsán elindult Hága (nem koppen), ki nimbuszát áldozta fel, midőn tiszta elveivel a plebs Bánffyánus közé állott?

Ugy beszélt, mint katona a harcz előtt. Mutatta teljes készségét, kívánta a jelszót, mely indítsa, a vezért ki vezesse s a csapat, mely háta mögött állott, mely szavát leste, azt mutatta, hogy ha csak »közlegény« is a ki szól, de bizony nem is a bornyujában, hanem a kezében van már a marsal-bot, csak nem használja.

Tudni sem akar Apponyi a lemondás politikájáról, Ausztriával szemben a szerzilis meghunyászkodásról, a régi óráról, erről a ferde sarku lyukas csizmáról, melyben oly jól találja magát az a láb, mely így kitaposta »magának«.

Elveket hozott ő a pártba, kívánja ezen elvek megvalósítását. Ezekért akar küzdeni vagy a mostani vezérrel, vagy ellene és nincs olyan kormány, melyet támogatna, ha ezen elvektől eltekintene.

Nézem az Apponyit körülözönlő intelligens elemet is. Ebből nem talál kifüsti valót a gyöngéd Bánffy-lap sem.

Apponyi tehát harczolt és győzött.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Ha az emberben nincs elővigyázat.

(Orosz novella).

Írta: Csehov Antal.

A generális feleségének unoka öcsese, Péter Petrovics Stricsin egy alkalommal éjjeli két órakor vetődött haza lakására egy keresztelőről. Nehogy éjjeli utjával zajt csapjon és a háziakat felébressze, ő kelme már az előszobában levetkőzött, azután lábujjhegyen hálósobájába sompolygott azon szándékkal, hogy lámpavilágot sem gyújtva surran oda ágyához.

Tudni kell különben, hogy Stricsin egy rendes és józan életet folytató ember volt, a kinek arcán mindenkor az öröm és elragadtatás kifejezése ömlött el. Olvasmányát épületes és erkölcsös elbeszélések és művek képezték, de azért még nem volt olyan szűkkeblű magához, hogy a keresztelőn egy jókora pint borókát s ráadásul négy pohár pálinkát a javából a garaton le ne küldött volna, de persze csak a feletti örömeiben, a világért sem más okból, hogy az ujszülött anyja olyan szerencsésen átesett a nagy veszedelmem! Péter Petrovics Stricsin ő kigyelmének azonkívül az ünnepélyen más egyéb itóka is leszaladt a torkán, valami gyanus, határozatlan folyadék, a miközéphegyet foglal el az ecet és ricinus olaj között. Sajnos állapot, de úgy van, hogy a szeszitalok-

ban nagy a hasonlatosság a tenger vizéhez vagy a földi dicsőséghez, minél többet kortyol belőlük az ember, annál kutyábbul szomjazik.

A vetkőzés alkalmával szinté rettentő szomjuság kezdte gyötörni az éjjeli vendéget.

— Ha jól tudtam — okoskodott magában, Dasenka-nak mindig van itt az almáriumban egy kis szilvórium; igen-igen! Itt a jobb szegletben! Talán észre sem venné, ha egy pohárkával bekapnék belőle!

Egy pillanatig még habozott, de aztán erőt vett félelmén, s odalépett az almáriumhoz. Vigyázva, óvatosan nyitotta ki annak ajtaját, kezébe kaparította az üveget, megtöltötte a pálinkás poharat, azután pedig visszatette az üveget helyére. Ennek utána pedig ájtatosan keresztet vetett magára s a pohárka tartalmát gyorsan felhőrpintette. Most valami rendkívüli történt Péter Petrovics Stricsinnel, a mire épen nem volt elkészülve. A mint a pálinkát lenyelte, hanyat esett s az almáriumtól a ruhaszekrényig vágódott. Szemei csillagokat szórtak, teste zibongott s olyasmit érzett, mintha mocsárba rekedt volna, mely színig van teknős békákkal, s ő ezen undok állatok közt vergődne, lubiczkolne, úgy, hogy még a lélegzete is elakadt. Olyan érzés fogta el, mintha dinamittal vegyes pálinkát ivott volna, a mitől most a teste, az egész ház sőt az egész utca a levegőbe készülne repülni. Ugy érezte, mintha feje, keze, lába el akarna tőle szakadni s a poklokra repülni.

Ilyen helyzetben feküdt pár perczig a ruha-

szekrényen a nélkül, hogy egyet mozdulna, majd feltápázkodott s levegő után kapkodva hebegte: »Íst-e-ne-m hol va-gyok?«

Az első tapasztalat, amit magához térése után tett, az volt, hogy rendkívül erős petroleum szagot érzett maga körül. »Szent atyám! Én alighanem petroleumot nyeltem. Irgalmas Ég ne hagyj el!« Arra a gondolatra, hogy magát megmérgezte, egész testét lázas borzongás fogta el s tetőtől-talpig megrázkodott. Hogy mérget vett be, azt a rettenetes szagon kívül azon is észrevette, hogy szája széle kitüzesedett, szemei szikráztak, fülei zugtak és a gyomrában fájdalmat, erős szurást érzett. Érezte, hogy a halál percze közeledik, nem állatta magát hiu reményekkel, de a rokonságtól még is el akart volna előbb búcsuzni. Ő maga özvegy ember volt, egy aggszűz, Dasenka, a sógornője vezette a háztartását.

Stricsin Péter háló szobájába vánszorgott, »Dasenka« — szólalt meg siralmas hangon. »Drága Dasenkám«. A sötétségben megmozdult valami; sóhajtás hallatszott, »Dasenka« hangzott újból az esdeklő szó.

— No mi baj? Válaszolt peregre egy női hang. Maga az Péter Petrovics? Hát már hazajött? No milyen névre keresztelték a kis leányt? Ki a keresztanyja?

— Natalija Andrevna Velikosvetskaia a keresztanya, Pável Joánovics pedig a keresztapa; de hát én... én Dasenka... azt hiszem, hogy mindjárt odaleszek... A gyermeket jöltevője tiszteletére Olympiádnak nevezték.

Harczolt 25 évig elveiért s végre bevitte azt a kormányzásba iránytűt.

Bizony ezekhez a sánczokhoz képest, melyet Apponyi hányt elve védelmére, csak nagyon vékony deszka kerítés a veteránok hadállása.

Bujjanak ki belőle. Im közeledik a győztes hadsereg. Cserfa lombot a veterán csákóra, új uniformist a rokkant derékra, aztán oda üdvözölni a dicsőséggel övezett sereget.

Ez a veteránhoz illő s így ha jól muzsikálnak *annak* a csapatnak, talán nekik is kijut újra az éljenből.

Lehel kürtjének hangja nem illik belé a veterán bandába. Egyik nótának el kell hallgatnia.

Es ez az érdekes kérdés, mi lesz a jövő zenéje?

A Rákóczy-é, vagy a — veterán-mars?

P—y.

Az árvaszékek államosításáról.

Usz Antal, Sárosmegye árvaszékének elnöke füzetet adott ki az árvaszékek államosításának kérdéséről. A füzet első része a mai árvaszékek szervezetének hiányaival foglalkozik, másik része pedig az új szervezetre vonatkozó javaslatot mutat be. E szerint a rendezett tanácsú városi és községi árvaszékek megszüntetésével — egy vagy több vármegyei, illetve városi törvényhatóság egész területére kiterjedő hatáskörrel — egy-egy kir. árvaszék volna szervezendő, a mely közigazgatási és jogszolgáltatási hatáskörénél fogva, részint mint gyámhatóság, részint mint a bírói függetlenség minden kellékével felruházott gyámügyi kir. bíróság működnek. Az árvaszék, mint gyámhatóság, büntető hatalom gyakorlása mellett az 1877. XX. törvénycikk, az 1885. VI. törvénycikk, az 1894. XVI. törvénycikk és az 1894. XXXI—XXXIII. törvénycikkekben előírt közigazgatási teendőket végeznék. Az árvaszék, mint gyámügyi bíróság hatásköréhez pedig a gyámsági s gondnoksági, illetve polgári peres-ügyeknek a perrendtartás szabályai szerint leendő végleges elbírálása tartoznék. A füzet azután részletesen

bemutatja az új királyi árvaszék egész tervét, s így mindenestre megérdemli a szakkörök figyelmét.

Panama Turóczmegyében.

Arra a tisztogatásra, amelyet Széll Kálmán belügyminiszter rendelkezésére Kafka László miniszteri tanácsos tartott Turóczmegyében amint most bebizonyul, ugyancsak nagy szükség volt, Kafka vizsgálata nyomán több megyei tisztviselő ellen fegyelmi eljárást indítottak meg, melynek ez az eredménye: Beniczky Kálmán *alispán 1000 korona pénzbüntetésben* és a mulasztásokból a megyei pénztárra háramlott *összes károknak a megtérítésében* marasztaltatott el. Dugovich Titus főszámvévó ellen a fegyelmi eljárás megszüntetett, Mévicski István főjegyző írásbeli intelemben részesült. Ujhelyi Attila *1000 korona pénzbüntetésre* és a sikkasztás miatt még most is fogszagban levő Vladár Imre volt szucsányi körjegyző által elkövetett sikkasztásokból eredő hiányok megfizetésére ítéltetett. Buljovszky Simon pénztáros 200 korona, Buócz Károly ellenőr 100 korona, Ruttkay Béla priközi körjegyző 400 korona és Volkó János anioi körjegyző 100 korona pénzbüntetésben részesült.

Elítelt panszlávok.

Amikor 1898. június 24-én a »Narodnie Noviny« szerkesztője, Pietor Ambrus sajtó vétsége miatt a váci államfogházban töltött fogszagából hazatért, a turóczszentmártoni tulzó panszlávok közül mintegy huszonöt — mint akkor jelentették — megjelent fogadtatására.

Emiatt az izgatásra czélzó viselkedés miatt a besztérczebányai törvényszék részint pénzbüntetésre, részint pedig szabadságvetésre ítélt. Ez ellen az elítéltek a budapesti kir. táblához felebbezték, hol a törvényszék ítéletét az elítéltek javára módosították. De ezzel sem voltak megelégedve s így felfolyamodás folytán a kir. kuriához került a dolog és éppen ez, melyben a tótok annyira reménykedtek és melytől, legrosszabb esetben a büntetéseknek a legkisebb minimumra való leszállítását várták, romba

döntötte az összes hín ábrándjaikat és hosszú időre elnémitotta a fő korifeusokat.

Az ítéletben megszabott büntetések különben alább vannak felsorolva, zárjelben pedig a kir. tábla által megállapított volt büntetés van foglalva.

Dula Máté 6 havi, (hat hét), Hurban Vajanszky Szvetozár 5 havi (14 nap), Bula Bódog mérnök, (21 nap), Mudron Pál (14 nap), és Halassa András ügyvédek (8 nap), 3—3 havi, Mudron Vladimir ügyvéd (14 nap), Skultéty József lapszerkesztő (1 hónap), Capko József sörgyári igazgató (14 nap), Cabek István sörgyári intéző (14 nap), Cabek János butorgyári levelező (8 nap), Soltész Lajos nagykereskedő (8 nap), Fábry József nagykereskedő (14 nap), Cipár József asztalos (14 nap), Sokolik András iskolai igazgató (8 nap), Kucharik Samu börtényáros (14 nap), Csajda György lapszerkesztő (14 nap), Hurban Constantin bankfőkönyvelő (8 nap), Kompk Péter bankfőkönyvelő (8 nap), Turzó Gedeon szedő, (8 nap), Novák Antal szedő (14 nap), és Bielek Antal lapszerkesztő egyenkint 2 havi közönséges fogházra végül Cabek Etel és Svehla Helén 100—100 korona pénzbüntetésre lett ítélve.

Dula Viera pedig valamint Melicskó János, Simko János és Horváth Vladimil felmentésére vonatkozó ítélet helybenhagyott. Ezen ítélet kihirdetésének meghallgatására mindnyájan tegnapelőttre lettek Besztérczebányára idézve, ahol egyidejűleg büntetésük megkezdésére és új lakhelyük elfoglalására szívélyesen és ünnepélyesen meghívják őket.

Az új polgári perrendtartás.

Mint a M. N. írja, az új polgári peres eljárásról szóló törvénytervezet közel van a befejezéshez. Most dolgozzák ki az utolsó fejezetet, melynek címe: »A perújítás«. A telekkönyvi és bányautgyi eljárás kivételével az összes peres eljárás egyöntetűen, egységesen lesz szabályozva. A rendes, sommás, kereskedelmi és váltóeljárás közti különbség megszűnik: ezek az ügyek mind egyöntetűen lesznek szabályozva. Szóbeli lesz az eljárás úgy a járásbírói, mint a törvényszék előtt, csupán a pertárgy kisebb vagy nagyobb értéke dönt arra nézve, hogy a pert a járásbírói vagy a törvényszéknél indítsák. Ezután tehát 500 forintig váltópernek is indíthatók a járásbírói előtt. A fizetési

De hát én . . . én Dasenka . . . egy kis petrolumot ittam . . .

— Mit beszél Ön itt össze-vissza? Tán csak nem adtak a keresztelőn petróleumot a vendégek elé.

— Nem, dehogy! De mi türes-tagadás benne, kimondom, hogy az maga tudta nélkül az előbb egy kis pálinkát akartam inni, de az Isten büntetése mindjárt utól ért a rossz tett nyomában. A sötétben tévedésből petrolumot ittam . . .

Dasenka, neszét véve, hogy valaki szekrényébe nyult, egy perc alatt talpon termett. Kiugrott ágyából és világot gyújtott, nem törődve azzal, hogy egy szál ingben van, pattanásosan, összekuszált fürtökkel állt egy férfi előtt.

Aztán a ruhaszekrényhez rohant. »Kinek az engedélyével merte Ön ezt cselekedni? rivallt rá korholó hangon Stricsin Péterre, vizsgálatot tartva a szekrény belsejében, hogy nem hiányzik e onnan valami.

— Tán azt gondolja, hogy én a pálinkát az Ön számára tartogatom!

— Kérem . . . ugyan Dasenka, én nem is a pálinkából, hanem a petrolumból öntöttem magamnak — hebegett Stricsin Péter a hideg verejtéket homlokáról törölgetve.

— Mi köze magának a petrolumhoz? A maga részére van tá az odatéve; azt hiszi? Vagy talán úgy okoskodik, hogy az nem kerül az embernek semmibe. Ha tudná; hogy milyen drága folyadék a petróleum?

— Ejnye már kedves Dasenka. Értse meg, arról van szó, hogy a halál torkában vagyok s Ön még mindig a pénzt emlegeti.

— Igen, először berug — dühöngött Dasenka — azután felfeszíti az almáriumot — s mérgesen becsapta annak ajtaját. — Oh, ti hitvány férfiak, zsarnok népe a világnak! S én szerencsétlen áldozatuk! Se éjjelem se nappalom miattuk! Istentől elrugaszkodott pogányai! . . . Bárcsak nyáron sütogetnének valamennyiőtöket a másvilágon az ördögök! Node holnap a napja, hogy elköltözöm ebből a házból! El én! Egy perczig sem maradok tovább! . . .

S ez úgy tartott egy jó darabig. Stricsin nagyon jól tudta, hogy Dasenkán, ha egyszer feldühösödik, se a szép szó se ígéret nem fog s őt lecsendesíteni nem lehet, nem, még ágyulvésekkel sem lehet őt elnémitani. Végsőig elkeseredve, önmegadó kétségbeeséssel fogott neki az öltözködésnek, hogy valami közeli orvoshoz menjen. Azonban most is az történt, a mi rendesen: az orvost csak akkor lehet otthon találni, ha nincs rá senkinek szüksége. Miután három utcát is végigjárt és dr. Bultijehinhez ötször becsöngetett, lélekszakadva állította a szerencsétlen Stricsin Péter be egy patikába.

Talán a patikus is segíthet a bajon, gondolta magában. Hosszas ácsorgás után végre előkerült egy szénfekete holló fürtű pirulagyuró; a földig érő hálókabátjában úgy nézett ki, mint valami mágus, úgy hogy Stricsin az első pillanatban megijedt tőle.

— Mit akar Ön? — kérdezte vendégét

olyanforma tájszólassal, amely azon élelmes és okos patikusok sajátja, a kik Mózes hitvallását követik.

— Az Isten szent szerelméért, nagyon szépen kérem, könyörgöm Önnek! — szólt Stricsin égő, száraz torokkal . . . Adjon valami orvosságot . . . Szerencsétlenség ért . . . petrolumot ittam! Rögtön meghalok! . . .

— Először is arra kérem — szólt a hálókabátos — hogy ne legyen olyan izgatott, hogy kérdéseimre nyugodtan felelhessen. Ha Ön annyira fejtét vesztí, akkor azt sem fogom tudni, hogy voltaképpen mit akar tőlem? Ön tehát azt állítja, hogy petrolumot ivott?

— Azt azt! Petróleumot! Segítsen rajtam, az Isten is megáldja! . . .

A gyógyszerész kombly arcczal, legnagyobb nyugalommal nyitotta ki az egyik szekrényfiókot, kivett belőle egy könyvet és bele mélyedett annak tartalmába. Miután egy csomó lapot kényelmesen átolvasott, megvonogatta az egyik, majd a másik vállát; Stricsint egy lenéző tekintettel végig mérte, azután egy darabig gondolkodott s bement a patikával szomszédos szobába.

Az óra épen négyet ütött éjjel után. Tíz percczel utóbb visszajött a méregkeverő a patikába egy másik könyvvel a hóna alatt s újra elmerült annak olvasásába. »Hm!« motyogott magában. Mintha valami nem akarna a fejébe menni. »Már maga az a körülmény, — szólalt meg végül — hogy Ön rosszul érzi magát, szükségessé teszi, hogy Ön ne a pati-

meghagyásokról szóló törvény is lényegesen módosul, a mennyiben ezután csak váltó és szabályszerű okirat alapján lehet kérni fizetési meghagyás kibocsátását. A fizetési meghagyást pedig ezután nem »ellenmondással«, hanem valószínűsítő kifogásokkal lehet csak megtámadni. A kifogás felett aztán szóbeli tárgyalás lesz és az ügy ítéllettel döntetik el. A fizetési meghagyás tehát egészen olyan lesz, mint most a sommás váltóvégzés. A kifogást írásban és szóval is lehet előterjeszteni. A községi bíraskodást szintén tüzetesen és kimerítően szabályozzák. Az új perrendtartás első előadói tervezetét még október folyamán nyomtatják ki. Ezután szaktanácskozmányt tartanak a tervezet felett és még ebben az évben beterjesztik az új perrendtartásról szóló törvényjavaslatot a képviselőház elé.

Eső előtt szivárvány.

Olyasforma hatással van az emberre Szivák Imre liberális képviselő beszámolója, mintha eső előtt látna szivárványt.

Szivák Imre ur volt tudvalevőleg az, a kinek nem csekély tevékenységi tér jutott az egyházpolitikai mozgalmak megindításában, a ki a Ferencz József-intézetből, melyet a kath. vallásalapból tartanak fenn, kitiltatta a papot mint prefektust, szóval a kormánypártnak mindenképpen »érdemes« embere. Annál nagyobb érdeklődéssel bír hát az ő beszámolója.

Esőt jósol.

»A kormánypárt túlnagy volta magában véve politikai hiba és sok inkonvenziának az oka; akadály a *tisztulási procezzusnak és a reformoknak*. Az ilyen túlnagy párt *felfelé gyenge* és nem bír azzal az ellenállási képességgel a felülről, illetve túlról (Ausztriából) jövő követelésekkel szemben.

A kormánypárt túlnagy voltával vele jár az a baj is, hogy *nem egyöntetű* s ily nagy párt alig is lehet az, még a legfőbb alapelvekben sem; s e miatt aztán *nem képes nagy, elvi alkotásokra*, minthogy nagy reformok elvi egység hiányában nem képzelhetők.

Ezen a bajon csak a kuriai bíraskodás égisze alatt végbemenendő *új választások segíthetnek, a melyekből egy számra kisebb, de elvileg homogénebb kormánypárt fog kikérülni* és a mostani kormányaiknak zászlaja kö-

rül seregleni, a kinek elvi alapja a tiszta szabadelvűség, minden kétségen felül áll.

Nom akarunk hinni a szemünknek. Hát már Szivák Imre is tisztulási procezzust emleget? Ő, a ki mindég éppen a tisztulás ellen-ségeivel tartott? Hiszen akkor nemcsak eső, de hatalmas zápor is várható! Meg aztán az az őszinte jóslat, hogy a tiszta választások után homogénebb, de számra kisebb lesz. Hiszen ez már vihart is jelent!

Már most csak az a kérdés, kit fog a vihar elseperni? Szivák Imre igyekszik előre szivárványt csillogtatni maga fölött, mintegy jelezni akarván, hogy őt nem érintheti a vihar. Ez a szivárvány az új miniszterelnök feje köré vont dicsőítő szavak gloriájából készült s célja egyúttal, hogy hidat építsen a választások viharain keresztül az új parlamentbe. Mert szép dolog az, a liberális jelszavak alatt nagyokat ütögetni, a míg lehet, de a mikor már nem lehet, akkor mégis csak szebb dolog képviselőnek maradni fordított köpenyeggel, mint az elvek mellett kitartva elbukni.

Reméljük azonban, a szivárvány ezúttal sem lesz csoda-hid, az eső, a vihar bekövetkezik s Szivák ur képviselőisége a kifordított köpenyeg dacára is alaposan tönkreázik!

Adóemelés — an gro.

— A költségvetés a pénzügyi bizottság előtt. —

Előre tudtuk, de hisz természetes is volt, hogy Nagyvárad város jövő évi költségvetés-tervezete, a 17%-os közköltő emeléssel ha nem is forradalmat, de óriási konsternációt fog előidézni az egész közönségnél.

A polgárság között meg is van a nagy ijedtség és pedig méltán, mert ez olyan nagy mérvű újabb megterhelést rakna a közönség nyakába, a mely csak jobban elősegitené a sajnos tapasztalható elszegényedést.

A pénzügyi szakbizottság tegnapi ülésén nagyon éles és igaz kifakadások voltak hallhatóak, sőt kicsillámlott a beszédek és nyilatkozatokból holmi palota-forradalom-féle is.

A régóta lappangó elégedetlenség kitört még olyan csendes szemlélődő városatyá ajkán is, mint Farkas Izidor. S Ragány János,

Másnap reggel pedig az történt, hogy a helyett, hogy meghalt volna Stricsin koma, mosolygó képpel kelt fel ágyából és így szólott Dasenkához: »Ugy látom testvérem, hogy a ki józan és mértékletes életet él, annak még a méreg sem tesz kárt a testében, mint a hogy például nekem sem tett. Én már féllábommal a sir szélén álltam, rettenetes kinokat szenvedve s lám ma már semmi bajom! Csak a szápadlásom ég még egy kevéssé s a nyakamban érzek egy kis fájdalmat, de testemnek többi része, Istennek legyen hála, egészséges. Honnan van mindez, mi lehet az oka? Egyes-egyedül a józan és mérsékletes élet, kedves, hűséges nővérem... Dasenkám te!...

— Ah, dehogy! — Fakadt fel a szó Dasenkából. A petróleum volt nagyon vizes! S szemével folyton csak egy pontra nézve azon merengett, hogy mennyi pénzt dobott ki hiába a petróleumért. — Persze, hogy a rosszabbikból adott az akasztófára való kalmárja, a melynek csak másfél kopek a fontja! Oh én szegény áldozat! Csalók, zsiványok martyrja!... No de bizonyos, hogy a másvilágon vas nyáron sültögetik majd a testeiteket az ördögök, istentelen pogányai!... himpellérek!...

És így tovább... és így tovább...

Bordé Ferencz egy cseppet sem titkolták, hogy a gondolatuk nem nagyon tér el azokétól, akik nagy hibát láttak a városnál érvényesült pazarlásra nézve.

Olyan őszinte, igaz szavak régen hangzottak el a tanácsbelieknek ajkairól, mint tegnap. A beismerés hangja volt ez, mert jóllehet, hogy a törvényhatóság tagjai is bűnbánólag verhetik a mellüket, hogy ilyen szomorú helyzetbe jutott a város, de jó része van ebben a tanácsnak is. Ha valahol, ott érvényesült sokszor a magán érdekek istápolása, hiszszük teljes jóhiszeműséggel.

Legélesebben kelt ki a tegnapi ülésen dr. Várady Zsigmond s rámutatott azokra a bajokra, a melyet mi is már annyiszor hangoztatunk. Többször megírtuk, hogy pár év óta teljesen a bürokratizmus mindent megbénító karjaiba süllyedt a városi közigazgatás. A mai rendszer mellett a városi tisztviselők akár ne is tudnának beszélni. A főbb tisztviselőknek elég volna a nyelvük a közgyűlés idejére — az alantabbabnak pedig legfeljebb ha választások előtt a protekciót kérik.

Az általános elszegényedésről dr. Várady Zsigmond által mondott szavak igazságát csak azok nem látják, a kik nem akarják, vagy a kik alig pár év óta vannak Nagyváradon. Hol van ma az az egészséges vagyoni viszonyok között élő s adóalapnak páratlan iparos osztály, a mely Ujvárosnak Körözs-utcától a Rhédey-kertig terjedő részét lakta.

Sehol! Feket szorit, vagy talicskát tol a vasutnál.

De hát hagyjuk ezeket a szomorú igazságokat. Segíteni úgy sem igen lehet már rajta.

Most csak az a főkérdés, hogy mennyire lehet csökkenteni a tervezett adóemelést.

A ma délután tartandó folytatódó tanácskozáson ezt is majd meglátjuk.

*

A pénzügyi szakbizottság tegnapi tanácskozása a következőleg folyt le:

A költségvetés tárgyalása.

Komlóssy József h. polgármester elnökle alatt jelen voltak: Rimler Károly, Bordé Ferencz, Ragány János, Kunz Gusztáv, Farkas Izidor, Darvassy Lajos, Miliák József, dr. Kurländer Ede, Beczkay Lajos, Ternyei Antal, Lovas Zsigmond, Aufrecht Mór, Óváry Sándor és Szűts Dezső jegyző.

Elnök előterjesztette, hogy az ülés tárgya a város 1901. évi költségvetése.

A tárgyalás megkezdése előtt felszólalt dr. Kurländer Ede s kérte, hogy ilyen ünnepnapra, mint most az izraeliták ujéve, ne tűzenek ki ülést. Jól tudja, hogy ez nincs eltiltva, de olyan sokan vannak, a kik ma ünnepelnek, hogy tekintettel lehetnek rájuk.

Ragány Jánosnak nincs kifogása az ellen, ha elhalasztják az ülést.

Dr. Kurländer Ede most már nem kívánja ezt, csak a jövőre nézve mondják ki, hogy ünnepen nem tartanak üléseket.

Dr. Várady Zsigmond az elnapolás ellen van s azt is ellenzi, hogy kimondják, miszerint ünnepet figyelembe vegyenek. Volt alkalom, mikor más felekezet ünnepére gyűlést hívtak össze s azt nem napolták el. Éppen ünnep és vasárnapon kellene üléseket tartani, mert ez nem vehető munka számba, hanem a közügyek intézése.

A felszólalás felett napirendre tértek.

Bordé Ferencz indítványozta, hogy a költségvetést mindjárt részleteiben tárgyalják.

Leczke a tanácsnak.

Farkas Izidor általánosságban szól a költségvetéshez. A tanács eljárása felett, ha nem rosszalását, de legalább is neheztelését fejezi ki. A ta-

kushoz, hanem rendes orvoshoz forduljon segítségért!

— Kérem, voltam én már az összes orvosoknál, a kik erre felé laknak, de egyikőjüket sem tudtam ágyukból felcsengetni.

— S bennünket gyógyszerészeket nem néz Ön embereknek s hajnali 4 órakor zavar fel álmunkból, mikor még a kutya s a macska is nyugodtan alhatik a háznál? Ugy látszik, Ön egy cseppet sem látja be, hogy mi is emberek vagyunk, s hogy idegeink nem kötélből valók...

Stricsin csendesén végig hallgatta emberét azután egy mélyet sóhajtott és elindult haza felé.

— Tehát elvégeztetett!... Ugy látszik, a sors is azt akarja, hogy meghalj! — Gondolta magában a szerencsétlen, a mint haza felé ballagott.

Gyomrából csak úgy dőlt a petróleumszag, nyaka olyan volt, mintha a tűz lángja nyaldosná, hasát rettenetesen szaggatta a fájdalom s fülei úgy zugtak-csengtek, mint a félrevert harang. Minden perczen azt gondolta: no most végem van! A szívem most veri az utolsó!

Haza érve, egy czédulát vett elő s rá irta kusza vonásokkal: »En nemsokára meghalok. Halálomért senkit se vádoljanak.« Erre egyet imádkozott, azután ágyba feküdt s füléig betakardozott. Azonban elaludni nem tudott, várta a halált a kaszával s mindig behunyott szeme előtt tánczolt a sir domb, melyet zöld fű borított be s mely felett madarak énekeltek.

nács kötelessége volna, hogy óvja a várost s elviselhetetlen terheket ne hozzon a polgárok nyakába. A tanácsnak tudni kell, hogy mit bír el a város, mert a bizottság tagjai nem ismerik a város ügyeit olyan aprólékosan. Kéri a tanácsot, hogy jövőre minél nagyobb takarékoságot kövessen, mert lejtőre jut a város olyan helyzet áll elő, a melyet a város polgárai el nem viselhetnek.

Dr. Kurländer Ede azt kifogásolja, hogy a költségvetésbe különféle kiadási tételeket vettek fel, holott ígéretet tett a polgármester, hogy újabb kiadás nem lesz. — A Szacsvaszoborra is szívesen áldoz, de kifogásolja, hogy most, mikor nagy közköltő emelésre van kilátás, 1000 koronát vettek fel erre a célra. — Nem fogadja el az előterjesztett költségvetést, hanem indítványozza, hogy adják vissza a főszámvevőnek, azzal, miszerint mutassa ki, hogy hol lehetne a kiadásokat redukálni.

Beczkay Lajos szintén ellene van a költségvetésnek, mert igen sok felemelt tétel van fölveve, a melyik nem nyert közgyűlési határozatot. Hibául röjje fel, hogy a közköltők késedelmi kamatainak szedését is célba vette a főszámvevő. Különböző tételekből 51,000 koronát mutat ki, a mit redukálni lehet. Ha ezeket levonják, elkerülhető az adóemelés. Indítványozza, hogy adják vissza a költségvetést a tanácsnak.

Komlóssy József megjegyzi, hogy a költségvetést nem lehet visszaadni, mert azért lett a szakbizottsághoz áttéve, hogy azt felülbírálja s amit jónak lát törölje belőle, vagy új tételeket vegyen bele.

Kunz Gusztáv osztja az elnök véleményét. A Beczkay által felhozottakat a részleteknél tárgyalhatják. Védi a tanácsot Farkas Izidorral szemben. A közköltő emelés kérdése már 3 éves s a tanács többször rámutatott, hogy ha ezeket és ezeket mind létesíti a város, 41% közköltő emelés áll be. Eddig huzzuk, halasztottuk a dolgot s így a hátrányok csak fokozódtak. Sajnálja, hogy többet kell fizetni, de ha mindent létesítettünk, el kellett készülnie lenni a közköltő emelésre.

Farkas Izidor reflektál Kunz szavaira. Ő azt nemhéményelte, hogy olyanokat vettek fel a budgetbe, a melyek még nincsenek megszavazva. A tanácsnak vissza kellene tartani a várost a pazarlástól, nem új dolgokat proponálni. Jövőre a legnagyobb takarékoságot kéri.

Keserű igazságok.

Dr. Várady Zsigmond nem ellenzékieskedésből szól, de azt akarja, hogy így szűkebb körben megértsék egymást. Nem akar ezzel frontot csinálni a tanácsnak, mert ezzel csak minisztereket lehet buktatni. Ezt is megtenné egyes dolgokért a tanácscsal, ha lehetne. Csak kéri a tanácsot, hogy ne nézzék sem a vállalkozók érdekét, sem a népszerűséget. A város kasszája nem arra való, hogy azok a vállalkozók, akik másutt nem kapnak dolgot, itt találjanak azt. Nem okvetlen szükség, hogy a város mindig építsen. Ne szaporítsák tovább a hivatalokat mindig. A korcsszülöttet: a bejelentési hivatalt már annyiszor leszávarták s most ismét előveszik. Ez nem kell. Koldus azután is csak lesz. Kifogásolja, hogy nagyra nőtt a bürokratizmus a városházán. Az egyes hivatalnokok ne hosszú írásban parlirozzanak egymással. Az egész közigazgatás rossz irányzata ellen van. — Ne legyen bürokratizmus a városnál. — Akik belevitték a várost a szerencsétlen helyzetbe, az 1 milliós kiadásba, ha van tulvilág, ott lakolni fognak. Akik a népszerűség után futottak, számoljanak a körülményekkel. Nem a 17% közköltő emelés bántja, de az, hogy már eddig is van 17% adóemelés. A városban a megélhetés a legdrágább. A fogyasztási adót mesterségesen iszonyúan fel emelték. Lasale az élelem sokkal kevesebb megdrágításért szólalt fel. Mesterségesen van meg-

drágítva a legszükségesebb élelmiszerek: a husis. — A közköltőt emelik az által ugyanis, hogy az egyenes állami adót emelik. A múlt évben egyeseknek 20—150%-al emelték az egyenes adót s a pénzügyi hivatalnokok nyugodtan alusznak, mert megtették az állam iránti kötelességeiket. Különösen a kereskedők és iparosok adóját emelték s ezáltal a közköltő is emelve van. Hogy az egyenes adót ne emeljék, erre nézve a városi tanácstól várná a kezdeményező lépést. — Majd rátér arra, hogy az iparosok között egész osztályok mentek tönkre. De cizifra palotát építettek, a melynek ócska anyagáról a csillogást lemossa az eső, mint egyesek népszerűségét. Azonkell törekedni, hogy az igazságtalan adó levétesse a polgárok vállairól. — Az a kérdés, hogy mit kell tenni az ipar fejlesztésére. A czirok gyára 1000 koronát szavaztak meg.

Dr. Moskovits József: A Nagyváradi Takarékpénztár!

Dr. Várady Zsigmond: Ne az legyen az irányadó, hogy melyik gyáros tud a város pénztárához és a polgármester szívéhez férközni. Ilyenek mindég lesznek. A régi iparos osztályt kell megvédeni. Volt itt gazdag, virágzó timár ipar, csizmadia ipar s ez iparosok lassankint beolvadtak a vasúthoz és a posta szolgálatba. De hát most új, nagy ipar kell. Pedig e helyett a régi ipart fel kellene emelni s levenni a polgárok elviselhetetlen terhet. — Osztja Farkas Izidor nézetét. A városi tanács látja legjobban a helyzetet s neki kellene irányt adni, mert akik kívül vannak, szóval protekció kérésnek s ezért sokszor elfogultak. Egy szilárd pont van s ez a tanács. Ez álljon ellent minden ilyen kérésnek, törekvésnek. A 17% emelés nem lepi meg; hisz ez már a harmadik emelés. Egyet az államnak fizetünk az egyenes adók emelésével, egyet ezen a révén a városnak s most itt a harmadik. (Tetszés.)

Dr. Moskovits József szintén ilyen véleményben van, de nem a tanácsot okolja, mert a főszámvevő mindég feltárta a helyzetet. A bajt a reform-szellemben találja s a felelősséget a közgyűlésre hárítja, a mely mindég a jókedvű adakozó szerepét vitte. Vezérelv legyen a város vagyonának minél jövedelmezőbbé tétele s a takarékoskodik minden vonalon. A tanácsnak is takarékoskodni kell. A gazdálkodásban más irányt vegyenek; ne folytasson a város lökérésedést. A lóvásárlásoknál egész bizottság utazik. A városi munkákat adják ki a polgároknak.

Dr. Kurländer Ede visszavonja azon indítványát, hogy a költségvetést a főszámvevőnek adják vissza.

A rebellis főszámvevő.

Ragány János a felhozott vádak egyes pontjaira válaszol. Nem csak a bizottsági tagok, de a tanácstagok is el vannak árasztva kérkkel. Mikor a tanács propozíciót tesz valamire, a közgyűlés többségéből már előre hangok emelkednek a mellett. Ő mindig rámutatott a következményekre. Felemlíti, hogy a város mostani helyzetét a pénzpiacz helyzete s az árfolyam esése is befolyásolta. Az újabb kölcsönnél mindjárt lefoglalt 100,000 koronát költség és annuitás fejében. A színháznál lebontott házak is megszűntek adóalapul; s általában az adóalap csökkent. 10 év alatt 180 ezer koronával emelkedett az adóalap s most egyszerre 20,000 koronával csökkent. — Bár rebellisnek mondják is, egy nyilatkozattal tartozik. A fogyasztási adók rendezésénél károsult a város. Mikor a rendezés kitézetett a bel- és pénzügyminiszter biztatták a várost, hogy kárpótolják az elmaradt jövedelemért a várost; a

honvédelmi miniszter is azzal vitte bele a várost a kasszájába építésébe, hogy a fogyasztási adó bő kárpótlást nyújt. S dacára a fogyasztás emelkedésének, az 1896. évi bevételt vették a kárpótlás alapjául. Elértük, hogy megdrágultak az élelmi cikkek, de a többlet az állam kasszájába folyik. Erre nézve ő előterjesztést tett, de a miniszter nem is válaszolt arra. Államsegély címén 37000 korona volt felvéve ez évre mint kárpótlás és ez leolvadt 3000 koronára. Befolyt ugyan 37000 korona, de ezt az állam beszámította a megtérítésbe. Másik baj az, hogy a költségvetés bevételebe pénztári maradványul az 1899. évi zárszámadás maradványát kellett beiktatni, pedig ez nem lesz meg; hisz már a folyó év első felében 15,000 korona deficit volt s ez emelkedik az év végéig. Maradványra tehát számítani nem lehet, sőt a deficitet is csak úgy kerüljük el, ha bizonyos tartozást nem fizetünk ki ez évben. A költségvetés óta a polgári iskola parallel osztálya révén 900 korona bevételi szaporulat van, de ezzel szemben majdnem 10,000 korona kiadási szaporulat állott elő. A 17 % közköltő emelésből e szerint aligha lehet valamit leszállítani!

Dr. Várady Zsigmond teljes elismeréssel van a főszámvevő iránt, aki a város érdekeit mindig védte. — Majd válaszol az előtte elhangzott beszédre s kiemeli, hogy a tanácsnak ellent kell állani a különböző magán érdekeknek. A hírlapokban igen sokszor a magánérdek által sugalmazott dolgok is megjelennek és ez helyes is, azonban a tanácsnak nem szabad ezeket figyelembe venni. — Egyet kér. Hogy a tanács ezután nagyobb súlyt fektessen a pénzügyi bizottságra. Igen sok dologról csak a közgyűlésen értesülnek a bizottság tagjai. Pedig itt kellene előbb minden pénzügyi dolgot megtárgyalni. Indítványozza, hogy a városi tanács minden dolgot, a mely a városi pénztárt érdekli, adjon ki a pénzügyi bizottságnak. (Helyeslés.)

Komlóssy József megjegyzi, hogy a bejelentő hivatal felállítását a közgyűlés mondotta ki azzal az utasítással, hogy a költségeket vegyék be a jövő évi budgetbe.

Dr. Várady Zsigmond: Becsempészték.

Komlóssy József: A Városligetet is a közgyűlés szavazta meg gyermekjátésként helyül. A költségvetés erre egy sem nagy.

A költségvetést általánosságban elfogadták, a dr. Várady Zsigmond indítványával.

A részletes tárgyalás.

Ezután a részletes tárgyaláshoz kezdtek. A személyzeti illetményekről szóló első tételnél

Komlóssy József csak úgy vél redukálást, ha a napidíjasok számát leszállítják.

Dr. Várady Zsigmond a bürokratizmus kiirtásával reméli csak személyzet leszállítást. Tudomása van, hogy a polgármester mindent, még a másik alantás tisztviselőnek szóló egyszerű utasítást is végzésben intéz el. Így tesz aztán a többi tisztviselő is. Megérjük, hogy egy akta kikeresésére is végzést adnak ki. Arra adjon ki a tanács végzést, hogy a bürokrácia végkép kiirtassék. A tételt most még meg kell hagyni, mert egyszerre nem ehet ilyen bajt gyökeresen orvosolni. (Helyeslés.)

Ragány János is a bürokratizmus kiűzésével véli a személyzet csökkentését. Azonban ezt csak fokozatosan lehet. Elbocsátani szegény embereket nem lehet azonnal; de ha megüresedik egy hely, ne töltsék be. (Helyeslés.)

Bordé Ferencz: Mondják ki, hogy napidíjast nem vesznek fel.

Dr. Várady Zsigmond hangsúlyozza, hogy az új tisztviselői állások rendszeresítésétől tartózkodjanak. Örültségnek tartja, hogy a szegény betegek receptjét az első tisztviselőnek kell átrevídiálni és aláírni. Ne csak lefele, de felfele

is irták ki a bürokratizmust. Irjanak fel az ilyen ellen a miniszterhez, képviselőházhoz.

A tételt elfogadták.

Hosszabb vita fejlődött ki a rendőrségi ruházatra felvett 2000 korona több kiadásnál. Többek ellenzésével szemben *Rimler* Károly kimutatta, hogy az eddigi állapotok alig tarthatók fenn. A bizottság többsége azonban törülte a 2000 korona több kiadást.

A 6 lovas rendőrré felvett 2880 korona összeget, mivel ez eddig is 4 gyalog rendőr tartására fordított, úgy fogadták el, hogy 2400 koronát a személyzeti illetményekhez, 480 koronát pedig a rendőrök ruhaköltségéhez irtak.

A kövezetvám költségvetése.

A kövezetvám költségvetésénél *Moskovits* József kifogásolta az egész rendszert, mert az csak kapkodás. A Fő-utca és Kolozsvári-utca kikövezését sürgette. (De szép, hogy Várház-utca már kész az ő és agyára érdekében.) A kövezési programot sürgette. Vegyék fel a nagy kölcsönt s a felvett 5200 koronából fizessék a törlesztést.

Bordé Ferenc szintén hibáztatja a mostani kapkodó kövezési rendszert. De elfogadja a költségvetést. Ha nem lesz program, tegyék félre az összeget.

Ragány János mindég rámutatott a kövezés rendszer rosszaságára. 10 év alatt az elköltött pénzből többet lehetett volna csinálni helyes program alapján. A kölcsön felvétele most keresztlívihetetlen, a pénzügyi helyzet miatt. A Fő-utczát és Kolozsvári-utczát ki kell kövezni, mert a miniszter könnyen betilthatja a kövezetvám szedését. Ezt eddig is csak a vilamos vasut miatt huzhatták.

Elfogadták a kövezetvám költségvetését, azzal, hogy a munkálatok foganatosítása előtt a pénzügyi bizottság tárgyalja, hogy milyen kövezésre fordítják a felvett összeget.

Az idő nagyon előre haladván, az ülést berekesztették, de ma, *szeptember 26-án* délután folytatják a költségvetés tárgyalását.

A perzsa sah Budapesten.

A Hungária szálló vidékét kora reggel óta száz meg száz kíváncsi ember lepte el. A szálló főbejárata előtt katonai diszörség áll. A Kishid-utca és a Mária Valéria-utca sarkain, valamint a korzón rendőri kordont vontak.

A rendőri hatóságot *Splényi* Ödön báró rendőrtanácsos, *Kolozsrády* Gyula kapitány és *Beniczky* Tamás rendőrfelügyelő képviseli.

A sah tegnap este fél tíz órakor vonult vissza hálósobájába. Itt arisztónon perzsa nő-tákat játszatott magának és ezeket énekével kísérte. Az arisztón hangja mellett aludt el. A sah ma reggel 7 óra 40 perczkor kelt fel és nyomban megfürdött.

Ezután reggelihez ült. Másfél csésze teát ivott meg citrommal és ehhez egy kis fűrt szőlőt, egy őszi barackot és egy fél szelet kantalomp dinyét evett.

A délelőtti tervezett kirándulásról lemondott, mert az ut fáradalmi nagyon megviselték.

Délelőtti fél 11 órakor *Szell* Kálmán miniszterelnököt és *Rudnay* Béla főkapitányt fogadta a sah.

Ezután *Vámbéry* Ármin járt nála. A kitett iven előjegyeztették magukat: Szapáry Pál gróf, a Park-klub igazgatója, Cseh Ervin horvát miniszter, *Andrássy* Aladár gróf valóságos belső titkos tanácsos, *Beniczky* Ferenc Pestmegye főispánja és *Gromon* Dezső honvédelmi államtitkár.

Ott járt *Zichy* Jenő gróf is és *Neriman* Kánt látogatta meg. A sah fél 12 órakor ebédhez ült. A szalonban terítették neki. Az ebédet magányosan költötte el. A szálló két pinczéje szolgálta ki.

Ebéd után, szokásához képest, rövid időre lepihent.

A terv szerint délután a *Ferencz* József-hidon át Budára hajtattott, ahol a király képviselőjének: *József* Agost királyi herczegnek visszaadta a tegnapi esti látogatást. Este részt vett az Opera diszeloadásán.

A sah kíséretének tagjai szintén igen korán keltek föl és kilencz óra tájban a városba hajtattak, ahonnan délből tértek vissza.

Budapest, szept. 25. (Saját tud. táv.)
Mazuffer-ed-Din perzsa sah gyöngékedése következtében az egész délelőtti lakosztályában töltötte. A kitett iven a következő notabilitások irták be neveiket: *Szell* Kálmán miniszterelnök, *Fejérváry* Géza báró honvédelmi miniszter, *Darányi* Ignác földmívelésügyi miniszter, *Wlassics* Gyula közoktatásügyi miniszter, *Plósz* Sándor igazságügyminiszter, *Cseh* Ervin horvát miniszter, *Tarkovics* József, *Gromon* Dezső, *Kiss* Pál, *Vörösmarthy* Béla, *Bernáth* Géza államtitkárok, továbbá *Apponyi* Lajos gróf magyar királyi főudvarmester, *Andrássy* Aladár gróf magyar királyi főkamorásmester, *Zichy* Jenő gróf v. b. t. t., *Szapáry* Pál gróf kamarás, *Beniczky* Ferenc Pestmegye főispánja és *Rudnay* Béla főkapitány.

Diszébéd.

Budapest, szeptember 25. (Saját tud.)
A sah tiszteletére ma a *Hungáriában* nagy diszébéd volt, melyen *József* Agost kir. herczegen kívül több miniszter és a sah emberei voltak jelen.

A sah ebéd alatt felemelkedett és beszédet mondott, melyet a jelenvoltak felállva hallgattak meg. A sah perzsául mondta el beszédét s a tolmács francziára fordította s körülbelül így szól:

»Üritem poharamat fenkölt barátom Ő Felsege ausztria császár és magyar király egészségére, a kinek a vendégszeretete környezett engem, úgy Bécsben, mint itt Budapesten s mindig hálással fogok rá visszaemlékezni. Eljen *Ferencz* József!

Erre *József* Agost kir. herczeg francziául a következőket válaszolta: »Ő Felsege itt létevel nagyon megtisztel bennünket, nagyon örülünk, hogy jól érzi magát körünkben s legyen szabad remélünk, hogy Ő Felsege kilátásba helyezze, hogy rövid idő alatt visszatér«.

Ezután *Muzuffer* Addin sah eljenezte a saht, mire felhangzott a perzsa himnusz.

Este az Operában diszeloadás volt, melyen a perzsa uralkodó is részt vett s jobbján *József* Agost kir. herczeg, balján pedig *Szell* Kálmán miniszterelnök ült, kinek mellén diszelgett a vagy, 20 ezer korona értékű nap- és oroszlanrend legnagyobb rendjele, melyen a sah gyémántokba foglalt képe is van.

Délután.

A sah délután 3 órakor a *Ferencz* József-hidon Budára *József* Agost kir. herczeghez hajtattott, innen a versenyterre ment, hol *Apponyi* udvarnagy és *Andrássy* Aladár gróf fogadta. Ott volt *Szell* Kálmán miniszterelnök is.

A sah kíséretével innen visszament a Hungáriába s mikor az udvari fogat az Opera előtt elhajtattott, egy munkás em-

ber kérvényt dobott a sah kocsiába, miért is *Kolozsa* rendőrfelügyelő a munkást elcsipte. A sah kedélyesen nézte a jelenetet és *Bechtolsheim* báró kísérője utján kérdezte a rendőrtisztviselőtől, hogy mi történik a munkás emberrel.

— Letartóztatjuk — volt a felelet, s a báró ezeket tolmácsolta a sahnak.

Azonban a letartóztatott munkást a sah kívánságára szabadon bocsátották.

Vámbérynek, a ki kíséretében volt, kifejezte rokonszenvét a magyar nemzet iránt.

— Mond meg a magyaroknak, hogy szeretem nemzetüket, de testem nem bírja a nagy fáradalmakat, hogy újból meglátogassam. Apám egészséges ember volt, megnézett mindent. Ő elbirta, de én nem tudom, mert beteg vagyok.

Ezekkel a szavakkal bucsuzott el *Vámbérytől*.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vásár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 8—5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 8—5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

Szept. 27. Iskolaszéki ülés d. u. 4 órakor.

Szept. 30. Az iparos ifjak szüreti mulatsága a Sasban.

Szept. 30. Országos kerékpár-verseny Nagyváradon a Sporttérén, d. u. 2 órakor.

Szept. 30. A hegyközség közgyűlése a városházán d. e. 11 órakor.

* **Esperesi kerületi gyűlés.** A nagyváradi központi esperesi kerület papsága ma tartja őszi gyűlését az *uj-palotai* plebánián. A gyűlésen *Dencs* János tb. kanonok, a kerület esperese fog elnökölni.

* **Az erzsébetvárosi templom fölszentelése.** Az Erzsébet-város új plebánia-temploma, *Steindl* Imre műegyetemi tanárnak, az új országház építőjének egyik szép alkotása immár teljesen elkészült. Az új templom fölszentelése valószínűen október 20-ikán lessz, ehhez a terminushoz a fővárosi tanács is hozzájárult már. De mert illetékes körök azt óhajtják, hogy *jele legyen a fölszentelésen a király is*, kiott volt az új templom alapkö-lételetli ünnepén, lehet, hogy az ünnepiességet későbbre halasztják. A fölszentelés szertartását *Vasary* Kolos bibornok-herczegrimás végzi majd.

* **Rökk Szilárd emlékezete.** A nagy emberbarát emléket, a ki végrendeletében a budapesti Ranolder-intézetnek 60.000 koronát hagyományozott és akinek sikerült arcképe az intézet disztermét ékesíti, mint minden évben, úgy az idén is kegyelettel ünnepelte meg az intézet. *Krizsán* Mihály pápai kamarás, az intézet igazgatója ünnepies gyászmisét mondott, amelyen az intézet összes növendékei részt vettek.

* **Borhamisítási ítéletek.** Kempfner Lipót pécsi lakos, borkereskedő a belügyminiszter mesterséges bornak forgalomba hozatala miatt 300 frt pénzbüntetésben, 48 frt. vegyvizsgálati díj, 58 frt. 64 kr. vasuti szállítási díj megfizetésében marasztalta el. A jogerőre emelkedett ítéletet pedig köteles vádlott a saját költségén közzétenni. — *Krausz* Adolf szigetvári lakos borkereskedő ugyancsak mesterséges bor forgalomba hozatala miatt 400 korona pénzbüntetésben, 321 frt. 42 kr. vegyvizsgálati díj, valamint hiányzó bor ára fejében 78 frt megfizetésében marasztalta el. Egyszersmind őt is kötelezte az ítéletnek saját költségén való hírlapi közzétételére.

* **A velencei zarándoklat.** A magyar kereszténység kilencszázados jubileuma alkalmából tegnap, *Szent Gellért* napján kegyeletes zarándoklatot rendezett a magyarok nagy apostolának utóda *Dessewffy* Sándor csanádi püspök *Velenczébe*, hol Sz. Gellért született s hol ereklyéi is őriztetnek. A zarándokok útjáról a következő értesítést vesszük: Velenczéből táviratozzák, hogy az a háromszáz zarándok, kiket *Dessewffy* püspök vezet Szent Gellért sírjához, tegnap odaérkezett. A lakosság a legmelegebb rokonszenvet tanúsítja a magyarok irányában. A tegnapi hangverseny a Márk-téren Brahms *Dances hongroises*-ével végződött, mire a sok jelenvolt magyar hatalmas éjenzésben tört ki. Ma nagy ünnep volt a *Murano* szigetén levő *San Donato*-templomban. *Dessewffy* püspök nagymiséit celebrált a partriárka, a klérus képviselői és a szindákó jelenlétében. Még nagyobb ünnepiesség színhelye volt a földszített *San Giorgio*-templom, melyet kora reggel óta nagy számmal kerestek fel az olaszok. Délután két órakor vitték át Szent Gellért hamvait a San Donato-templomból a San Giorgioba, ahol nagy ünnepiességgel helyezték el.

* **Az öngyilkos segédtitkár.** *Bárczy* Andor, a tragikus véget ért honvédelmi miniszteri segédtitkár holttestének boncolását a család kérelmére mellőzte a hatóság. A holttestet tegnap éjjel szállították át az orvostani boncoló-intézetből az Újtemető halottas házába.

* **A díszletek átvétele.** Tegnap este nagy fény áradt ki a színház-épület hátsó részéből, a melyet színpad foglal el s természetesen rögtön körülözlötte a közönség a kijáratokat. A világosság onnan támadt, hogy a színházi bizottság tegnap este vette át a díszleteket *Linhart* díszlet festőtől s természetesen az átvételre az esteli órákat kellett választani, a mikor villamfény mellett lássák a díszletek hatását. A bizottság általában meg volt elégedve, mi azonban nem értjük, hogy vállalta egyedül magára a színiügyi bizottság az átvétel felelősségét. Nem ártott volna meghívni néhány szakértőt, ha azok nem tagjai is a bizottságnak, valamint a hírlapokat is. — Így csak esetleg értesültünk az egész átvételről s természetesen nem foglalkozhatunk részletesen a kérdéssel. Ha azonban előadások közben valami hiba felmerül, akkor is majd csak a színiügyi bizottság álljon elő.

* **Rekord a postakésedelemben.** A londoni *Daily Chronicle* jelenti, hogy egy levelet, melyet Lutonban nyolcz évvel ezelőtt adtak föl, a napokban kézbesítettek Holbeachben a címzettnek. Ez alkalommal a nevezet lap megemlíti, hogy az angol posta történetében van egy olyan eset, midőn egy levelet a földadás után 45 évvel kézbesítettek. Ugyanis 1846. júliusában Staffordban földadtak egy levelet, mely másnap már rendeltetési helyén, Birminghamban volt, de itt eddig kimagyarázhatlan okokból csak 1891 február 3-án kézbesítették a címzettnek, a ki véletlenül még életben volt. Ugyancsak nemrégiben történt, hogy az angol főpostán egy csomagot találtak, melyet elzött 40 évvel adtak föl Indiában és a melyben azoknak a tiszteknek levelei voltak, kik utóbb az indiai lázadásban életüket veszítették.

* **Huszár és furvázerek.** E hó elején történt Budapesten, hogy *Kertész* József és *Lipp* szekerészönkéntesek valamelyik nyilvános helyen vacsorázva szánt-szándékkal nem tiszteltek *Ujhelyi* huszár főhadnagynak, amint az belépett a helyiségbe, noha éppen egy hozzájuk közelálló asztalnál telepedett le. Nem tiszteltek a főhadnagynak akkor sem, mikor az vacsorájától fölkelve, eltávozott. — Alig egy félóra múlva egy kávéházba tért be a főhadnagy. A véletlen úgy hozta magával, hogy

akkorra ugyanaz a két önkéntes is ott volt. A belépő tisznek a fiatal katonák ekkor sem adták meg a kellő tiszteletet. Nekik magoknak is feltűnt, hogy a főhadnagy nem reagált szabályellenes viselkedésükre s ekkor érthetetlen módon gyanu kelt bennük s odáig mentek, hogy felszólítottak egy ott levő rendőrtiszet, hogy igazoltassa a huszártiszet, mert ők azt hiszik, csak egyenruhába bujt szédelgő, különben tiltakozott volna az ő viselkedésük ellen. A rendőrtiszt csakugyan igazolásra szólította fel *Ujhelyit*, a ki erre az egész társasággal az Angol királynő szállóba hajtatott, hol igazolta is *Horthy* huszárkapitány, az ismert urlovas. A mélyen sértett főhadnagy az önkéntesek gyanúsításán való felháborodásában erre mind a kettőjüket ott, a százados lakásán *arczultverte*. Ennek aztán kettős párbaj lett a következménye. Ezzel azonban még nem szakadt vége az ügynek, mert most a dologba beleszólt a hadbíróság is, mely *Kertész* József és *Lipp* önkénteseket egyenként *harminczöt napos szigorú fogásra* továbbá a *tizedesi rang, valamint a tiszti jogosultság elvesztésére ítélte. Mind a kettőnek azonkívül még két évet közlegénysorban utána kell szolgálni.* A hadbíróság ítélete nagyon szigorú, de nagyon igazságos.

* **Gazdátlan milliók.** A londoni első folyamodású törvényszék legújabb kimutatása szerint az angol bankban jelenleg mintegy 70 millió font sterlinget vagyis, 850 millió forintba rugó olyan hagyatékot kezelnek, melyekre örökösök nem jelentkeztek. Az örökösök száma körülbelül 50.000, a kik között igen sok magyar név is található. Az angol bank a kezelt hagyatékot után egy és fél százalékos kamatot fizet, mely azonban nem az esetleges örökösöket, hanem a londoni első folyamodású törvényszéket illeti. Ezekből a kamatokból emelt nemrégiben a londoni törvényszék magának egy új palotát, mely több mint tízmillió fontba került.

* **A mesterséges bor ellen.** Bécs város tanácsa egy indítványt tárgyalt a mostani bortörvény megszüntetését és a mesterséges bor gyártásának eltiltását illetőleg. A tanács elhatározta, hogy feliratot intéz a kormányhoz, hogy az 1880-iki törvény hatályon kívül való helyezése mellett törvényjavaslatot szerkesztessen, mely a mesterséges és félborok előállítását egyáltalában tiltaná, az ugynevezett pezsgőborok gyártását azonban megengedné.

* **Kínai halottunk.** A pejtangi csatában e hó 20-án, részt vett egy osztrák-magyar külföldi lövés, melynek a város bevételekor tizenkét sebesültje és két halottja maradt a csataterén. A halottak között van *Papp* Lajos tengerészhadapród is, aki fia *Papp* Béla honvédtábornok, kolozsvári daudárparancsnoknak. A 19 éves magyar ifjú hősiesség küzdelem után esett el, amint ezt *Spaun* báró tengernagy táviratban, mely részvétellel jelentette az ifjú hőses atyjának. A király maga is megleghangú részvétlét intézett *Papp* tábornokhoz, ki családijával együtt a Felségének részvéte leginkább vigasztal mély bánatában.

* **Rhédey Lajos gróf arczképe.** A század elején Biharmegye főispánja volt Rhédey Lajos gróf; ő adta a városnak a most is nevét viselő kertet, hol tetemei is nyugosznak neje mellett az általa épített kriptában. A grófnak igen jól sikerült arczképe van *Grósz* Albert dr. birtokában, a ki megemlékezően arról, hogy a grófnak semmi emléke nincs az új és díszes sportpavillonban, kegyeletes ajándékozással határozta el magát. Másolás végett átengedte az olajfestményt *Böszörményi* Géának, a kitűnő festőművész ügyvédnek, a ki erről igen hü másolatot készített s ezt az arczképet a Lövészegyletnek ajándékozza a Rhédey-kert adományozójának emlékeztetére.

* **Katholikus tudósok kongresszusa.** Münchenben hétfőn délután az összes európai országokból érkezett körülbelül *négy száz* résztvevő jelenlétében megtartották a *katholikus tudósok kongresszusának* alakuló ülését, melyen *Lajos* bajor herceg és más hercegek és hercegnők is résztvettek. Elnökké *Laparent* párisi tanárt választották meg. *Sambucetti* nunciusz latin beszédben hangoztatta a tudomány és a vallás viszonyának fontosságát. *Landsman* kultuszminiszter, ki a bajor kormány nevében üdvözölte a kongresszust, kiemelte, hogy a kongresszus arról akar tanuságot tenni, mily nagy becsben tartják katolikus körökben a tudományos kutatást. A kongresszus holnap kezdi meg munkásságát.

* **Halálozás.** *Veskóy* Zsigmond, a nagyváradi prem. r. főgymnázium volt tanára, később a miskolci ev. ref. főgymnázium igazgatója tegnapelőtt éjjel 73 éves korában Székelyhidon hosszas szenvedés után elhunyt. *Veskóy* még nagyváradi tanárkodása idejéből sokan ismerték városunkban.

* **Uri fakir a tolonczházban.** Valami nagy zűllésről ment haza G. ur s jóakaró barátai támogatásával sikerült eljutnia az Uri-utca szegletéig. Onnan saját erejéből akart hazamenni s barátai minden rábeszélése daczára sem engedte magát hazakísértetni.

— Nem vagyok én részeg, hogy haza ne találjak! Innen éppen 2233 lépés hazáig, sőtétben odatalálok.

A barátok engedtek s elváltak. G. ur pedig megindult az Uri-utczán befelé s kezdte számlálni a lépéseket jó hangosan:

— Egy ... kettő ... hét ... négy ... tizenhárom ... tizenkilencz ... nyolcz ...

Persze ilyen szép renddel éppen a Páris-patak hidján jött ki, hogy:

— Kétezerkét százharminczhárom.

Erre egész nyugodtan bekanyarodott balra, érezte, hogy lába alatt puha a szőnyeg (talán a fü?) nyugodtan levetette hát a kabátját, a mellényét, a nadrágját, még a cipőjét is lehuzta s boldog álomba merült a — Páris-patak partján.

Reggel G. urat hiába várták a hivatalban. Aggódni kezdtek a pontos hivatalnokért s telefonoztak a rendőrségre, nem történt-e az éjjel öngyilkosság? A válasz csakhamar megadott:

— Egy urasán öltözött egyén találtatott holt-részezen a Páris-patak partján s egyelőre a tolonczházba vitetett. Alszik.

Egy hivatalnok délből felkereste a kollégát. Aludt.

Nem akarta zavarni s tudósítónkat kérte, nézzen utána pár óra múlva.

Megnéztük. Aludt.

— Alszik.

Pedig jó volna megtudni milyen körülmények közt és ki által jutott egy uri hivatalnok a tolonczházba?

Míg felébred, kénytelenek vagyunk a részletek kiszínezését olvasóink találatkonyságára bízni.

* **Hagyomány.** Néhai *Piti* Mihály budapesti polgár 20.000 koronát hagyományozott a Mayor-fiárvaházban nevelendő két római kath. vallású gyermek számára. Ez a hagyomány két részben kezelendő és pedig az egyik a hagyományozó nevére szóljon, e másik gróf *Zichy* Hyppolit prapai prelátus és sumegi apát emlékére szolgál. A kijelölési jog mindkét részre a mindenkorai krisztina-városi római katolikus plebánost illeti meg. A főváros az alapító-oklevelet elkészíttette és a belügyminiszterhez jóváhagyás végett fölterjesztette.

* **Eljegyzés.** *Örley* Sándor szorgalmas nagyváradi könyvkötő eljegyezte özv. *Staffel* Mártonné kedves, szép leányát, Jolánka kisasszonyt.

* **Megkerült a Széchenyi-szobor.** A Sváb-hegy Széchenyi-szobra hosszas nyomozás után végre megkerült. Az eredmény *Eperjessy Károly* rendőrfogalmazónak köszönhető, a ki nemcsak hivatalos buzgalmát, de hazafiúi érzelmét is latba vetette s megtalálta a fonalat, a mely Bécsbe vezette. A szobrot a bécsi északi pályaudvarban találták meg, a hova a tolvajok mint gyorsarut adták föl egy háromszor büntetett orgazda nevére. — A megindult nyomozás arra a gyanura adott alapot, hogy a szobrot értékesítés végett Bécsbe vitték. Ezért a főkapitányság távirati uton megkereste a bécsi rendőrigazgatóságot, hogy a szobrot az ottani pályaudvarban nyomoztassa. A gyanu alapos volt, mert a 2000 korona értékű szobrot még e hó 21-én a bécsi északi pályaudvaron *Stern* Jakabra czimezve megtalálták. A csomagot a budapesti nyugati pályaudvaron e hó 24-én, tehát a lopás éjjelét követő napon adták föl gyorsárúként. Az esetet mindeddig úgy a budapesti, mint a bécsi rendőrség titokban tartotta, miután várta, hogy a szobor kiváltása céljából valaki jelentkezik. A bécsi rendőrigazgatóság ma táviratban értesítette a főkapitányságot, hogy a szobor kiváltásáért tegnap egy *Weiszberger Fülöp* nevű ember jelentkezett, a kit le is tartóztattak. Az illető zemplénmegei, sztozkói születésű házaló, a ki Budapesten orgazdaságért háromszor, sikkasztásért egyszer volt büntetve, jelenleg pedig a Külső-Váci-ut 62. sz. a. bir bejelentett lakással. Az ügyben úgy a budapesti, mint a bécsi rendőrség folytatja a nyomozást.

* **Végzetes biciklizés.** *Perényi Gyula* 20 éves kereskedősegéd tegnap egy barátjával Cinkotára rándult kerékpáron. Betértek egy ottani vendéglőbe, a honnan átkarikáztak Kőbányára sörözni. Ugy látszik, hogy többet ittak a kelleténél s így történhetett, hogy elfelejtették lámpásaikat meggyújtani. A sötétségben indultak vissza a fővárosba s e közben egy parasztszeker az elül haladó *Perényit* elgázolta. A szerencsétlen fiatalember oly súlyos sérüléseket szenvedett, hogy haldokolva került a dologházi kórházba.

* **Kiváló férfiak sirhelye.** A budapesti temetőbizottság minapi ülésén tudvalevőleg szóba került, hogy a kerepesi-uti köztemetőben nyugvó több kiváló művésznek, költőnek, színésznek, képzőművésznek maradványait máshová kell elhelyezni, mert az a több parcellát képező része a temetőnek egyáltalán kiüritendő lesz. Most erre vonatkozólag a kerepesi-uti köztemető igazgatója azt a kegyelet-sugalta javaslatot terjesztette a tanács elé, hogy az említett nagyjaink hantjait a síremlékekkel együtt helyezték el a 29. számú parcellában, a szemközt álló Deák- és Klapka-síremlékei közé, az ott még azonkívül fennmaradó helyet pedig tartsák fenn arra az esetre, ha ismét egy kiváló férfi számára sirhelyre lenne szükség. — Ma *Beöthy László* igazgató a Nemzeti Színház nevében a tanácshoz beadványt intézett, melyben azt a kérelmét nyilváníta: hadd oda a tanács, hogy a mennyiben lehetséges, a rég elhunyt jelesek maradványai tovább is azon a helyen maradjanak, hova talán végső akarattal kívántak pihenni térni. Ha azonban nem volna lehetséges azokat eredeti nyugvóhelyeiken meghagyni, külön sírokat kér számukra kijelölni.

* **Névmagyarosítás.** A belügyminiszter *Tiszlai Károly* és *Kálmán* nagyvárad lakosoknak vezetéknévüknek *Szélesre* kért átváltoztatását megengedte.

Kinai háboru.

A háboru mai állásáról a következő távirataink szólnak:

Tuan herczeg hatalma.

London, szept. 25. (Saját tud. táv.) A Morningpost jelenti Sanghaiból tegnapi kelettel: A kormány teljesen Tuan herczeg kezében van. Kang-Ji, valamint a nankingi tartomány tábornokai Tuan eszkei. A Kolatvai nevű titkos társaság nagy veszedelem forrásává válik. Befolyása nagyobb, mint a boxereké. Tuan küldönczei buzgón dolgoznak abban a reményben, hogy félre szoríthatják a nankingi alkirályt, a ki jóindulatu az idegenek iránt. A Jangcevidéken tényleg válságos a helyzet. 100,000 emberre van szükség, hogy a vidéken megóvják az érdekeket.

A keresztények védelme.

Róma, szeptember 25. (Saját tud. távir.) Rampolla bíró a nagyhatalmaknál akkreditált nuncziusoknak táviratot küldött, melyben meghagyja, hogy az illető kormányoknál Peking további megszállása érdekében járjanak el. Kivánatos volna — mondja Rampolla jegyzékében — hogy a hatalmak Pekinget a béke megkötéséig megszállva tartsák, minthogy különben a keresztények általános lemészárlása következne be. — A francia kormány a Vatikán kérelmére egyelőre nem vonja vissza csapatait Pekingből. Különben a francia missziók száma oly nagy Kinában, hogy ezek védelmére okvetlenül nagyobb számú csapatot kell ott tartani.

Ujabb mészárlás.

Hongkong, szept. 25. (Saját tud. távir.) Kanton távirat szerint egy bárka, melyben benszült keresztény nők voltak, a nyugati folyó mellett fekvő Kuenhak mellett fegyvertüzeléssel megtámadtatott. Ezután a nőket a partra vonszolták és lemészárolták. A benszült keresztények Kantonba menekültek. A város csöndes. Vezérnélküli zavargó bandák járnak körülötte.

A békétárgyalás programja.

Washington, szept. 25. (Saj. tud. táv.) A külügyi hivatalban utasításokat dolgoznak ki Conger követ részére, a ki Li-Hung-Csanggal és Csing herczeggel meg fog egyezni a hely tekintetében, a hol a többi hatalmak képviselőivel találkozniuk, hogy megállapítsák az első tárgyalási pontokat és bizonyos nagyobb szempontokat állítsanak fel az értekezletre nézve. A programot a hatalmak elé terjesztik jóváhagyás végett.

SPORT.

Sakkverseny Nagyváradon.

— Maróczy bravourja. —

Nagyvárad, szept. 25.

A ki tegnap este felnézett a Fekete Sas nagytermébe, különös látvány tárult szemei elé. Harmincz sakkasztal egyváltig felállítva diszelve a terem közepén, M alakban felállítva asztalok a felemás hadakkal. Minden tábla előtt elf. guitságtól remegő sakkista ült, mert Maróczy mester, a világ egyik legerősebb sakk-mestere ellen játszottak.

Maróczy mester reggel fél 10 órakor érkezett városunkba. A vasutnál *Gesztesi Ödön*,

a sakkverseny rendezője és *Vermes Kornél*, a mester földije és jó ismerőse fogadták.

Délután megnézte Maróczy a várost s mindenütt nagy feltűnést keltett rendkívül nyulánk, magas alakjával.

— Itt a mester, — suttozták és megbámulták a sakkverseny világhírű képviselőjét.

Lasker a világbajnok *Marco*-val együtt délután fél 6 órakor érkeztek. A vasutnál *Madaras Elek* a sakkör háznagya és *Niedermann Antal* a sakkör könyvtárosa fogadták a kiváló vendégeket. *Madaras Elek* üdvözölte a mestereket, örömet fejezve ki a sakkverseny világbajnokainak látogatása fölött.

Lasker kifejezte, hogy Maróczy meghívására örömmel jött a magyarok szép hazájába, melyet most lát először.

A világhírű vendégek a »Fekete Sas«-ba szálltak.

Este fél 6 órakor kezdődött meg a nagy küzdelem. Maróczy Géza 30 ellenfél ellen 30 táblán játszott egyszerre. Bámulatos gyorsan teszi meg huzásait, pillanatnyi gondolkodás nélkül.

A 30 játékos, a ki a Maróczy elleni küzdelemben részt vett a következők:

Böszörményi Géza, Niedermann Antal, Orosz Samu, Juszt Károly, Fried Ferenczné, Grabinszky Zsigmond, Vermes Kornél, Pásztor Bertalan, Szücs Izsó, dr. Várady Zsigmond, ifj. Móra Lajos (Debreczen), Dalmy Barna (Debreczen), Domokos Andor, Miskolczy Barna, Ungerleider Bernát, Jakab Emil, Weisz Emil, dr. Fleischer Lajos, Fanta Adolf, Grósz Zsigmond, Dolch György, Hofbauer Pál, Weisz Ernő, Bügler Jakab, Morgenstern Ferencz, Papp Romulus, Mendelényi Béla, Porjesz Hermann, Mihelfi József.

Érdekessé vált a küzdelem, mikor Lasker és *Marco* is beálltak később a szimultán játékba és egymás után tették a huzásokat a felek ellen.

A küzdelem eredménye a következő:

A mesterek az összes játszmákat megnyerték, csupán a Niedermann Antal elleni játszma lett döntetlen.

Ezután kedélyes kis társasvacsora következett a mesterek tiszteletére a Fekete-Sas éttermében, melyen számos felkészült hangzott el. Ma rendkívül érdekes programmal lesz a sakkverseny utolsó napja megtartva. Nevezetesen Lasker Ede 5 játszmát fog egyszerre tábla nélkül vezetni. Tervbe van ezenkívül véve egy Lasker és Maróczy között végbemenő játszma.

TANUGY.

Tanító választás. A községi iskolaszék csütörtökön délután fogja betölteni a kisegítő tanítói állást, hisszük, hogy valahára *véglegesen*; ezt az állást már legalább hatszor betöltötték, öt ízben az illetők visszaváncoltak az elemi iskolához, egyik meg a polgári iskolánál keresett asylumot. Ennek az állásnak, illetőleg a betöltőjének tulajdonképen az a teendője, hogy végezze az iskolák és a felügyelő igazgatói iroda írásbeli munkáit, a melyek a mai bürokratikus világban bizony jól felszaporodtak, kötelessége még, hogy a beteg vagy szabadságolt tanítókat helyettesítse s így igen gyakran megessett, hogy az illető egy osztályt vezetett önállóan és a mellett irodában is dolgozott, vagyis munkában volt reggel 8-tól este 8-ig. Természetes, hogy az év végén belebetegedett s a másik évben menekülni igyekezett. Vajjon nem volna-e célszerű ezt a két dolgot elválasztani egymástól? Lenne kisegítő tanító, aki csak akkor foglalkoznék az irodában, ha ráér és lenne egy iskolaszéki jegyző, aki minden időben úgy az irodának, mint a nagy közönségnek — a kik hivatalos dologban ott járnak — a szolgálatára állana.

Az állásra különben 30 pályázat érkezett be, köztük 7 polgári iskolai tanári oklevéllel bíró egyén is pályázott és így lesz módja az iskolaszéknek a jók közül a legjobb választást megcsinálni.

TAVIRATOK.

A pécsi püspök Szlavóniában.

Budapest, szeptember 25. (Saj. tud. táv.) Hettyei Sámuel pécsi püspök ma Szlavóniába utazott, hogy a pécsi egyházmegyéhez tartozó községekben béráljon. Szlavóniában ünnepélyes fogadtatás várja az első ízben odaérkezett pécsi püspököt.

Hamis tallérok.

Budapest, szept. 25. (Saj. tud. távir.) Budapesten a napokban hamis egy forintot hoztak forgalomba. Gyanuba esett Szántó János, a kit nyomban letartóztattak. Szántó a Kovald-féle gőzmosóban van alkalmazva.

A sah fogadása Konstantinápolyban.

Konstantinápoly, szept. 25 (Saját. tud. távir.) Ma este különvonat indul Belgrádba perzsa és török méltóságokkal, a kik ott megvárják a saht. A vonaton van többek közt Mirza Mahmud kán perzsa nagykövet, Mirza Ismael kán első titkár, Ochannesz kán első tolmács, Ahmed Ali basa hadosztálytábornok és Ghalib szertartásmester.

Hírek Szófiából.

Szófia, szeptember 25. (Saját. tud. távir.) Kormánykörökben megczáfolják a külföldi lapoknak Paprikov hadügyminiszter és Tener pénzügyminiszter lemondásáról szóló híreit. Epp úgy alaptalannak jelentik ki a tized küszöbön álló eltörléséről szóló híreket, mert bár a tized jövedelme a várakozások mögött maradt, mégis nagyobb a földadó jövedelménél és a tized által mindenestre elkerültek az adóhátralékokat.

Kulturharcz Franciaországban.

Páris, szept. 25. (Saj. tud. táv.) Mint a lapok jelentik, a hadügyminiszter elhatározta, hogy a st.-dyri hadiskolának felekezeti iskolákból kikerült összes tanárait állami iskolákból kikerült tisztekkel helyettesíti.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Határárak.

	Budapest, szept. 25.
Buza októberre	7.65
Buza júniusra	8.09
Tengeri	6.70
Rozs okt.	7.18
Zab okt.	5.25
Káposzta, repce, aug.	—

Értéktőzsde.

	Budapest, szept. 25.
Oszták hitel	658.00
Magyar hitel	674.00
Allamvasut	670.50
Rimamurányi	535.50
Magyar jelzálog	431.00
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. szept. 25-én.	
Magyar aranyjárdék 4%	97.50
Magyar koronajárdék	90.80
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	100.00
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	98.40
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	97.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	89.75
Italmérési jog megváltási kötvény	98.00
Horvát-szlovénföldtehermentesítési kötvény	92.50
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	163.00
Tiszasabályozás szegedi sorsjegyek kölcsön	142.00
Oszták járdék papírban	96.80
Oszták járdék ezüstben	96.75
Oszták járdék aranyban	96.85
Oszták korona járdék	97.15
Oszták államsorsjegyek	182.00
Oszták magyar bankrészvény	17.05
Magyar hitelbankrészvény	667.00
Oszták hitelintézet részvény	651.00
Párisi vista	96.20
20 frankos arany (Napoleon d'or)	19.32
Németbirodalmi márka	118.30
London vista	242.00
20 márkás arany	28.66

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1900. szept. hó 25-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 13.40—12.40. Kétszeres buza 12.—11.40. Rozs 11.80—11.20. Arpa 12.—11.20. Zab 9.80—9.20. Tengeri: 12.60—8.80. Borsó 30.—. Lencse 36.—. Bab 12.80. Köles-
--

kása 24.—. Burgonya 3.80. 100 kiló lángliszt 25.—. zsemlyeliszt 24.—. fehérkenyér liszt 23.—. barnakenyér liszt 20.—. széna fuvarral 4.50; szalma 1.— Szalonna 106.—, 6 kiló zsúp-alma —16, 150 dkg alom-szalma —8. 1 köbm. búkfa 6.50, tölgyfa 6.—, cserfa 6.70, 100 kiló marhahus —.96, örtött gyertya —86. Lámpaolaj —.82. 1 liter ó-bor 1.20. Uj-bor —.80. Pálinka —.72, Szilva-pálinka 1.80. Szesz 2.—. 1 mm. kőszó 21.50, nyers fagyú —.48. olvaszt. fagyú 72.—, szappan 48.—, mosott birka gyapjú —.—, magyar gyapjú —.—. Egy hektoliter ó-bor 68.—, új bor 50.—, mész 2.10, kemény faszén 3.20, puha faszén 3.—, kendernag 24.—. köles —.—, repce —.—, dió —.—, mogoró —.—, szalt szilva 42.—. Egy kilogramm savanyú káposzta —, szalonna 1.12, sertéshus 1.—4, juh-hus 64, veres hagyma 12, fog-hagyma 22, bors 2.20, paprika 2.40, barnakenyér 18. Egy liter kőolaj 40, mm. búkköny —.—, 1 mm. luczernamag —.—, 1 mm. lóhere —.—, 1 mm. burgondi —.—.

Marha ártáblázat 1900. szept. hó 25-ről.

Egy pár első rendű jármás ökör 640—710, egy pár másodrendű jármás ökör 500—630, egy pár harmadrendű jármás ökör 280—470, 1 drb. fejős tehén 100—260, 1 drb. vágó ökör 250 kgr. 160—240, 1 drb. vágó tehén 150 kgr. 120—186, 2 drb. veres borju 30—50, 1 drb. fél éves borju 36—48, 1 drb. egy éves borju 48—74, két éves borju 70—176, 1 drb. hizott sertés 90—146, 3 pár fél éves 30—38, 1 pár egy éves sertés, 44—72, 1 pár két éves sertés 72—140, 1 drb. igás ló 150—300, 1 pár ökrbőr 40—54, 1 pár tehénbőr 28—36, 1 pár bojubőr 10—20, 1 pár lóbor 8—22.

Forgalmi kimutatás 1900. évi szept. hó 25-ről. Tiszta buza körülbelül 850 hltr, kétszeres buza 170 hltr, rozs 300 hltr, arpa 150 hkl. zab 140 hltr, tengeri 220 hltr, burgonya 350 hltr. Lásbas jószágok: Hizott sertés mintegy 120 drb, félhizott 200, sovány 380, süldő 760, malac: 1000, hizott marha 18, jármás ökör 400, fejős tehén 210, borju 230, bivaly 15, juh és kecske 250, ló 326.

Dr. VUCSKICS GYULA.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA R. T.

Nagyvárad, Apáczá-utca 3. szám.

Művek,

folyóiratok, hirdapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfejek,

számlák, falragaszok,
báti meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.